

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Łodzi**

Łódź, dnia

listopada 2009 r.

**Pani
Marzena MAJEWSKA
Dyrektor Zespołu Szkół
im. Wacławy Matusiak**

w Brzeźniu

**LLO-410-34-02/2009
P/09/069**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi skontrolowała w Zespole Szkół im. Wacławy Matusiak w Brzeźniu, zwanej dalej „Szkołą”, realizację procesu kształcenia dzieci i młodzieży w zakresie wychowania fizycznego i sportu w latach 2007/2008 i 2008/2009 oraz wybrane zagadnienia dotyczące roku szkolnego 2009/2010, a także ostatnich pięciu lat szkolnych w szkołach publicznych.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokóle kontroli podpisanym w dniu 29 października 2009 r. - Najwyższa Izba Kontroli, stosownie do art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Pani Dyrektor niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia organizację i realizację wychowania fizycznego (wf) w Zespole Szkół im. Wacławy Matusiak w Brzeźniu, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości.

1. W latach szkolnych 2007/2008 i 2008/2009 w Szkole Podstawowej funkcjonowało 6 klas (po jednym oddziale z klas I-VI) do których uczęszczało odpowiednio 148 i 150 uczniów. W gimnazjum w roku szkolnym 2007/2008 12 klas (po cztery w oddziale I-III) do których uczęszczało 289 uczniów, a w roku szkolnym 2008/2009 11 klas (trzy oddziały w klasie I i po cztery w klasie II i III) do których uczęszczało 279 uczniów.

---

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

Realizowane w Szkole Podstawowej i Gimnazjum programy zostały dopuszczone przez MEN przed 2002 r. tj. przed wejściem w życie podstawy programowej tj. rozporządzenia MEN z 26 lutego 2002 r. – w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół².

2. Nauczyciele nauczania początkowego nie posiadali planów pracy, nie planowali też liczby godzin przeznaczonych na poszczególne formy ruchu. Tym samym nie można było w sposób jednoznaczny stwierdzić jakie metody, środki i formy będą stosowane w procesie lekcyjnym.

Program realizowany przez nauczycieli w Szkole Podstawowej, nie uwzględniał treści przewidzianych dla uczniów dysfunkcyjnych. Plany nauczania nie uwzględniały specyfiki pracy z grupą międzyoddziałową, a nauczyciele nie dostosowywali ich do poziomu sprawności uczniów. Realizowane przez nauczycieli programy w Gimnazjum uwzględniały kształcenie uczniów dysfunkcyjnych, wskazywały jednak na konieczność uszczegółowienia tych treści w planie pracy. Nauczyciele nie przeprowadzali diagnozy uczniów i ich stanu zdrowia *na wejściu* zarówno w szkole podstawowej jak i w gimnazjum. Przeprowadzali diagnozę sprawności, nie uwzględniając jej wyników przy wyborze programu. Dopiero w roku szkolnym 2009/2010 pielęgniarka przekazała do szkoły listę uczniów z podziałem na grupy dyspanseryjne (zgodnie z X standardem obowiązków pielęgniarki szkolnej).

Programy i plany pracy wybrane przez nauczycieli nie podlegały ewaluacji.

3. Nauczyciele nauczania początkowego nie posiadali jednolitego przedmiotowego systemu oceniania (PSO). Natomiast nauczyciele prowadzący klasy w Szkole Podstawowej i Gimnazjum posługiwali się jednym regulaminem. Regulamin ten nie uwzględniał oceniania bieżącego, określał jedynie wymagania niezbędne do uzyskania ocen śródrocznych i końcoworocznych, nie preferując zaangażowania, postępu i aktywności uczniów. Regulamin nie zawierał procedur dotyczących poprawiania oceny i nie uwzględniał postępowania z uczniami dysfunkcyjnymi.

Ustalono również, że regulamin ten nie były spójny z wewnętrznym systemem oceniania (WSO), który nie uwzględnia specyfiki zajęć z wf.

Z przeprowadzonej analizy ocen, wynika, że uczniowie nie mieli zindywidualizowanych zadań kontrolno-oceniających, a nauczyciele oceniali technikę w zakresie poszczególnych form ruchu i sprawności. Nauczyciele nie dysponowali dokumentacją świadcząca o systematycznym monitorowaniu postępów uczniów. Nie można jednoznacznie stwierdzić jakie wyniki w próbach sprawności osiąga uczeń w cyklu nauki.

---

² Dz. U Nr 51, poz.458

4. Zgodnie z warunkami określonymi w § 2 ust.1 i § 3 pkt 1 rozporządzenia MENiS z dnia 10 września 2002 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli³. Czwooro nauczycieli wf, posiada dyplom ukończenia studiów magisterskich w tym trzech o kierunku wf. Jeden nauczyciel posiada studia magisterskie plastyka i ukończył studia podyplomowe wf dla nauczycieli. Wszyscy nauczyciele posiadają przygotowanie pedagogiczne. W nauczaniu początkowym w Szkole Podstawowej zatrudnionych było troje nauczycieli, wszyscy posiadają dyplom ukończenia studiów magisterskich i przygotowanie pedagogiczne. Za wyjątkiem jednej osoby wśród nauczycieli wf i dwóch nauczania początkowego, pozostali nauczyciele nie byli przeszkoleni w zakresie udzielania pierwszej pomocy, nie spełniając wymogów określonych w § 21 rozporządzenia MENiS z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach⁴, zwanym dalej „rozporządzeniem bhp”.

5. W latach 2007/2008 stale zwolnionych z czynnego udziału w lekcjach wf w gimnazjum było 23 uczniów - 7,95%, a w szkole podstawowej 1 uczeń - 0,7%, natomiast w roku szkolnym 2008/2009 18 uczniów - 6,45% i 1 uczeń - 0,7%.

W kontrolowanym okresie Dyrektor zwalniał uczniów z zajęć wf zgodnie z § 8 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. – w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych⁵. W decyzjach wydawanych przez Szkołę wpisywano jednak nie obowiązujące już analogiczne rozporządzenie MEN z dnia 19 kwietnia 1999 r.

Na 24 uczniów zwolnionych z udziału w lekcjach wf i nie klasyfikowanych na koniec roku szkolnego 2007/2008 jedynie 6 decyzji o zwolnieniu znajdowało się w arkuszu ocen ucznia, a w roku szkolnym 2008/2009 na 19 uczniów – 10 decyzji. Według wyjaśnień Pani Dyrektor „Decyzje o zwolnieniu uczniów z zajęć wf otrzymywali wychowawcy klas i umieszczali je w tzw. Teczках wychowawcy. Każdy z nich powinien umieścić je później w arkuszu ocen. Niestety, nie wszyscy nauczyciele dopełnili tego obowiązku. Decyzje o zwolnieniu uczniów zwłaszcza kl. III gimnazjum, zostały zniszczone.”

6. W badanym okresie realizacja procesu nauczania wf była znacznie utrudniona, gdyż Szkoła posiadała niepełnowymiarową salę gimnastyczną oraz salę dodatkową. Sprzęt

---

³ Dz. U. Nr 155, poz. 1288 ze zm.

⁴ Dz. U z 2003 r., Nr 6, poz. 69

⁵ Dz. U. Nr 83, poz. 562, ze zm.

sportowy (poza 8 materacami) nie posiadał wymaganych certyfikatów, co stanowiło naruszenie dyspozycji § 9 ust. 3 rozporządzenia o bhp. Analiza tygodniowego planu zajęć nauczycieli wykazała, że sala gimnastyczna wykorzystywana była w 100%, a w czasie jednej godziny lekcyjnej zajęcia wf miały nawet trzy grupy uczniów. Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że „Zajęcia wychowania fizycznego prowadzone są w sali gimnastycznej, sali ćwiczeń lub na boisku szkolnym (w okresie zimowym zajęcia odbywają się także na korytarzu).

7. W roku szkolnym 2007/2008 podczas zajęć wf 10 uczniów uległo wypadkom, a w roku szkolnym 2008/2009 – 3 uczniów. Nie prowadzono w Szkole księgi rejestru wypadków, natomiast wszystkie wypadki zgłaszane były do dyrektora i gromadzone w segregatorze „Ubezpieczenia dzieci”. Dyrektor Szkoły nie powoływał komisji powypadkowej, nie sporządzano innych - wynikających z postanowień rozporządzenia o bhp dokumentów - w tym protokołu powypadkowego oraz nie powiadamiano o wypadku organu prowadzącego Szkołę. Stwierdzone nieprawidłowości stanowiły naruszenia postanowień powołanego wyżej rozporządzenia o bhp.
8. Szkoła w latach szkolnych 2007/2008 i 2008/2009 nie skorzystała z możliwości uatrakcyjnienia zajęć wf poprzez realizację czwartej godziny obowiązkowych zajęć wf. Pani Dyrektor wyjaśniła, że „Czwarta godzina zajęć wychowania fizycznego prowadzona była w formie zajęć lekcyjnych. Większość uczniów naszej szkoły to osoby objęte dowozem (ponad 4 km do szkoły). Prowadzenie zajęć w godzinach pozalekcyjnych wiąże się ze zorganizowaniem dodatkowego dowozu do szkoły, na co szkoła nie posiada środków finansowych”

Z informacji udzielonych przez Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Polimer” w Brzeźniu wynika, że w roku szkolnym 2008/2009 141 uczniów Szkoły, tj. 32,9% stanowili uczniowie z różnego rodzaju dysfunkcjami zdrowotnymi. Pomimo tego w Szkole w latach 2007/2008 i 2008/2009 nie były organizowane zajęcia z gimnastyki korekcyjnej.

NIK nie może przyjąć do wiadomości wyjaśnień, że Pani Dyrektor nie posiadała informacji o stanie zdrowia uczniów i w związku z tym nie podejmowała żadnych działań w celu wprowadzenia zajęć z gimnastyki korekcyjnej oraz że możliwości finansowe szkoły nie pozwalają na organizację dodatkowych zajęć. Niewielka ilość godzin do dyspozycji dyrektora została przeznaczona na naukę języka angielskiego oraz na koła zainteresowań i zajęcia wyrównawcze z matematyki i języka polskiego.

9. NIK pozytywnie ocenia organizację i uczestnictwo Szkoły w imprezach sportowych. Organizowane były rozgrywki międzyklasowe w piłkę nożną siedmioosobową,

indywidualne mistrzostwa szkoły w tenisie stołowym. Co roku organizowany był Dzień Sportu. Szkoła każdego roku organizowała zawody gminne i rejonowe w piłce nożnej chłopców dla szkół podstawowych, a od 2005 r. corocznie odbywały się w Szkole Mistrzostwa Powiatowej Gimnazjady w Zapasach styl wolnym chłopców organizowane przez Szkolny Związek Sportowy w Sieradzu. W zawodach sportowych organizowanych przez związek uczestniczyło w latach 2007/2008 i 2008/2009 około 200 uczniów szkoły.

- 10.** W roku szkolnym 2009/2010 zajęcia wf prowadzone były w systemie lat ubiegłych, bez uwzględnienia rozporządzenia MEN z dnia 19 sierpnia 2009 r. - w sprawie dopuszczalnych form organizacji dwóch godzin obowiązkowych zajęć wf na II i III i IV etapie kształcenia⁶. Pani Dyrektor wyjaśniła, że na początku II semestru przeprowadzona będzie diagnoza dotycząca zainteresowań uczniów i w roku szkolnym 2010/2011 2 godziny zajęć wf prowadzone będą zgodnie z wyżej powołanym rozporządzeniem. Wyjaśniła również, że, rozporządzenie weszło w życie 19 sierpnia 2009 r. czyli niedługo przed rozpoczęciem roku szkolnego. Nie było więc możliwości zdiagnozowania potrzeb i zainteresowań uczniów. Ponadto realizacja ww. godzin wiąże się ze zorganizowaniem dodatkowego odwozu dzieci, na co szkoła nie posiada w tym roku środków finansowych.
- 11.** Zgodnie z rozporządzeniem MENiS z dnia 29 marca 2002 r. - w sprawie sposobu podziału środków na wspieranie doskonalenia zawodowego nauczycieli pomiędzy budżety poszczególnych wojewodów, form doskonalenia zawodowego dofinansowywanych ze środków wyodrębnionych w budżetach organów prowadzących szkoły, wojewodów, ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania oraz szczegółowych kryteriów i trybu przyznawania tych środków⁷ w § 2 ust. 1 pkt. 5 rozporządzenia w sprawie sposobu podziału środków na doskonalenie zawodowe nauczycieli, o którym mowa w art. 70a ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta nauczyciela⁸, dofinansowuje się organizację doskonalenia zawodowego nauczycieli szkoły.

Żaden z nauczycieli nie uczestniczył w formach doskonalenia ukierunkowanych na organizowanie procesu nauczania w zakresie wf i zajęć ruchowych. Szkoła nie posiadała planu doskonalenia zawodowego na rok 2007/2008 a plan sporządzony na 2008/2009 nie został oparty o diagnozę potrzeb nauczycieli. Na planowane wydatki szkoły w 2008 r. na doksztalcanie nauczycieli w kwocie 10.100 zł wydatkowano jedynie 3.000 zł, tj. 30%, a w roku 2009 do 31 sierpnia na planowane 10.300 zł wydatkowano jedynie 470 zł, tj. 4,6%. Nauczyciele wf wykorzystali na szkolenia kwotę 175 zł.

---

⁶ Dz. U. Nr 136, poz. 1116

⁷ Dz. U. Nr 46, poz. 430

⁸ Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz.674 ze zm.

12. Stosownie do § 7 Rozporządzenia MEN z dnia 15 grudnia 2006 r. - w sprawie szczegółowych zasad sprawowania nadzoru pedagogicznego, wykazu stanowisk wymagających kwalifikacji pedagogicznych, kwalifikacji niezbędnych do sprawowania nadzoru pedagogicznego, a także kwalifikacji osób, którym można zlecać prowadzenie badań i opracowywanie ekspertyz⁹ Dyrektor Szkoły opracowuje na każdy rok szkolny plan nadzoru pedagogicznego, a podstawową czynnością Dyrektora, zgodnie z § 4 ust. 1 jest hospitacja lekcji.

Szkoła posiadała harmonogram hospitacji. W latach szkolnych 2007/2008 i 2008/2009 nauczyciele wf oraz nauczanie zintegrowanego mieli zaplanowane po 3 hospitacje. W kontrolowanym okresie przeprowadzono jedną hospitację lekcji wf.

Dyrektor szkoły w ramach nadzoru pedagogicznego nie przeprowadził w sposób kompleksowy (kontrola, diagnoza, ocena), badania warunków prowadzenia i jakości zajęć wf oraz zajęć ruchowych (w kl. I-III szkoły podstawowej). W dokumencie o przeprowadzonych hospitacjach nie ma odniesienia do wf i zajęć ruchowych w ramach edukacji wczesnoszkolnej, a tym samym nie ma udokumentowanych zaleceń w tym zakresie.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- przeprowadzenie szkolenia nauczycieli wf i nauczania zintegrowanego w zakresie metodyki planowania i realizacji zajęć oraz w zakresie udzielania pierwszej pomocy
- właściwe opracowywanie planów i dokumentowanie przebiegu realizacji zajęć wf oraz dostosowanie pso do wso,
- zintensyfikowanie nadzoru pedagogicznego nad prawidłową dokumentacją nauczania oraz pełną realizacją planów hospitacji lekcji wf,
- zapewnienie bezpiecznych warunków uczestnictwa w zajęciach wf i przeprowadzanie postępowania powypadkowego zgodnie z rozporządzeniem o bhp,
- prawidłowe prowadzenie dokumentacji zwolnień uczniów z zajęć wf,
- wprowadzenie w szkole procedur monitorowania i ewaluacji programów nauczania,
- rozważenie możliwości organizacji zajęć gimnastyki korekcyjnej.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje od Pani Dyrektor w terminie 15 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

---

⁹ Dz. U. Nr.235, poz.1703

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Pani prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Łodzi umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji o której wyżej mowa, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.